

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 2 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za vsak kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Za mir.

Mirovno vprašanje je zopet na dnevnem redu. Naš zunanji minister in nemški državni kancelar sta javno razglasila, da so osrednje države še vedno za mir pod pogojem, ki bi naj bil za vse strani časten in sprejemljiv. Gotovo bi tega ne storila, ako bi ne imela upanja, da bo mirovna ponudba dobro vplivala in nas pripeljala, če ne že do miru, vsaj korak bližje do miru. Naša prva mirovna ponudba ni imela istega uspeha, kakor smo ga želeli. Največ nam je takrat škodovala Amerika, ki je nenadoma prihitela s svojim mirovnim predlogom, kateri pa je bil očitno ugoden samo za naše sovražnike. Ti so tudi umeli ameriški predlog in so našo ponudbo, zavedajoč se, da stoji Amerika ob njihovi strani, neprijazno odklonili. Sedaj je položaj drugačen. Amerika je stopila odkrito na stran naših sovražnikov in njena bojazen, da bi se ne smela udeležiti mirovnih pogajanj, pri katerih upa poceni uresničiti nekatere svoje želje, je odpravljena. Nihče namreč ne verjame, da se bo Amerika z veliko navdušenostjo vrgla v vojsko, ampak splošno je mnenje, da je predvsem za to stopila v vojsko, da bo lahko pri mirovnih pogajanjih zraven, na katerih se bo popravljala evropska, da celo svetovna karta.

Druge znamenje, da hodi mirovni angel z oljnice vejice po svetu, je novica, ki prihaja iz zanesljivih in dobro poučenih krogov, da so tudi sv. Oče začeli posredovati za mir. Sv. Oče niso zamudili nobene prilike, ne da bi priporočali narodom in vladarjem, naj se v duhu pravičnosti in strpljivosti pobotajo in ustavijo strašno morijo. Toda s posredovanjem niso pričeli, ker so po svojih poslanikih bili poučeni, da še ni pravega razpoloženja za mir. Ako torej sedaj začnejo posredovati, nam je to dokaz, da še med celo vojsko dosedaj razpoloženje za mir ni bilo tako veliko, kakor trenutno.

Po našem mnenju vplivata dva razloga ugodna na mirovno razpoloženje, namreč ruska revolucija in pomanjkanje živil tudi v četverosporazumovih deželah.

LISTEK

Vojni spomini.

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Nekaj sto korakov pred selom smo pogleli vsi na zemljo, da si pomoremo pred naskokom vsaj nekoliko za sopo. Sovražne topniške kače so nehale sikati, ker smo bili preblizu sela, ki je bilo v nasprotni posesti.

Leželi tu na zemlji v globokih oddihih smo pričakovali, da bo naše topništvo nekoliko poščegetalo sovražnika v vasi in mu izsulo vsaj nekaj svinca ter jekla pred pete. A smo se varali v tej nadi. Niti eden šrapnel ni prišel nad vas od naše strani. Marsikdo v naših vrstah je obračunal v duhu življenjem. Ko sta se dvignila dva bataljona našega polka in se začela skokoma bližati vasi.

V boj je posegla sedaj sovražna pehota. Na tisoče pušk je prasketnilo po naših vrstah. Strojnice so imeli Rusi kar po bajtah in so kosili z njimi rezko drdraje iz oken. Naše vrste so bile dokaj razredčene, ko so se približale vasi. Začel se je sedaj boj za prve baite z gromovitim:

„Hura! Hura!“

Tokrat sem videl prvič, a pozneje neštetokrat, da je Rus, če mu prideš v bližino, podoben zajcu. Komaj so naši dosegli prve hiše, so vreli nasprotniki iz njih kot čebele iz panja in tekli po vasi v nasprotno stran. Cudil sem se. Rusi v selu niso bili za-

Ni nam treba vsem pisanim novicam, ki prihajajo preko Kodanja in Stokholma tudi v naše liste o razoranih ruskih razmerah, o neubogljivosti ruskih vojakov, o nasprotujočih si revolucijskih strankah itd. verjeti. Toda to je gotovo, da tako veliko prevrat, kakor se je zgodil na Ruskem, ne ostane brez utisa na celo vojaško, politično in gospodarsko življenje. Ko so uporniki prevrgli carski prestol, se je zazibala in stresla vsa ruska zemlja. Oni ruski krogi, ki so povzročili prevrat, in oni, ki ga ne odobravajo, bi brezdomno in kljub vsem nasprotjem zatrevanjem, ki so samo pesek v oči zaveznikom, rajši imeli mir, kakor vojsko, da lahko v svojem smislu uredijo notranje ruske razmere. Za to naše upanje in strah sovražnikov, da je Rusija sedaj godna za posebej mir z nami, ni brez poviha. Brezdomno se od naše strani preko nepristranskih držav vse stori, da bi želja po miru tudi v Rusiji vsak dan mogočnejše naraščala. Seveda tudi sovražniki ne bodo nobenega vpliva in nobene grožnje opustili, da bi Rusijo odvrnili od prezgodnjega miru. Njih vpliv obstoji v denarju, njihove grožnje se nanašajo na azijske ruske pokrajine in sosedno trgovsko od Rusov odvisno ozemlje, kjer jih lahko Japonci in preko Kitajske tudi Amerikanci izrinejo. Toda ako se naše države sedaj s posebnim povdankom zavzemajo za mir in ako tudi sv. Oče stopajo na plan, nam je to dokaz, da sovražnik sam ne zaupa brezpogojno svojim vplivom in grožnjam napram Rusiji.

Ugodno na mirovno razpoloženje vpliva nadalje pomanjkanje živil tudi v četverosporazumovih deželah. Ker jim je bil do zadnjega dovoz odprt, gotovo ni tako tesno kakor pri nas, toda obilno tudi ne more biti, ker je bila lani po celem svetu slaba letina in ker postaja dovoz vsled podmorskih čolnov od meseca do meseca bolj pičel. Zraven postaja tudi prevoz premoga in dovoz za vojno gradivo z ozirom na podmorski boj redkeji.

Naša naloga je, da spremljamo sedanja prizadevanja za mir s prošnjami do Boga, naj že vendar enkrat odvrne od nas strašno šibo, s katero nas daj tepe.

varovani v zakopih, njih kritje so bile le kmetске bajte.

Vas Minjow je precej razsežna. Trpelo je dosti časa, predno se je lahko javilo: Selo je vzeto v naskoku in zasedeno od naših. Mrličev pa, naših in ruskih, bilo je največ pred vasjo, a premnogo tudi po vasi. Pri tem naskoku smo zajeli prve Ruse. Ni jih bilo mnogo, a vse je vrelo k njim v nestrpni radovednosti. Se le ko smo se prepričali, da so tudi ljudje po božji podobi kot mi, so jih odpeljali k diviziji.

Rusko topništvo je kmalu zavohalo, da je selo Minjow že v avstrijski posesti; prišlo je nešteto šrapnelov nad in v vas. Polk je podel v bojni črti na tla za vasjo.

Takoj za selom se je plan nekoliko poglobila in razširila v obsežno žitno polje. Žito je bilo že požeto in zloženo po njivah v velikih kopicah. Te žitne kope so bile za nas pri nadaljnjem prodiranju dokaj usodepolne. Sovražnik je izpulil skoro iz vsake take kopice na sredini slamo in skril v nje strojnice. Vsak tak kupec slame je bil takorekoč majhna trdnjavica, katero je bilo treba posamič osvojiti. Okoli 10. ure predpoldne so začele naše čete prodirati naprej po požetem polju v smeri do velike opekarne z visokim, daleko vidnim dimnikom. Sovražna artilerija je razsajala pri tem prodiranju kot zbesnela. Rusi so nas tedaj močno nadkriljevali v topništvu. Bili so bogato založeni z municijo, in streljali so s celimi baterijami tudi na posameznika.

Pri krvavo-ljutem boju za slamnate kopice sem zapazil, kako so jo naši fantje pametno, nezaukazano pogruntali. Sovražne, težke granate so kar dežile na

Ljubezen do doma

Veliko, veliko si bomo imeli povedati, ko se bodo vrnili naši dragi iz vojske. Marsikaj smo se naučili, marsikaj bomo morali pozabiti. Eno je, kar se kaže že sedaj in kar bo za našo domovino velikega pomena: v tej vojski je nanovo oživela ljubezen do doma.

Kako smo bili domu že nekam tuji! Za vsak nič smo ga pustili in šli v mesto, na Nemško, v Ameriko ali kamor je že bilo. Domača zemlja, ljubi dom so nam bile že kakor prazne besede. Vojska je nas predramila. Spoznali smo, da je vendarle najljubše doma. Kako hrepene naši možje in fantje po domu! Prej niso skoraj vedeli, kaj imajo, ko imajo dom. Sedaj se po tujih deželah hrepeneče spominjajo doma in trdno si obetajo, da ga bodo vse drugače ljubili. In tisti, ki jih je sovražnik pregnal z domače zemlje, kaj občutijo šele tisti! Kako si žele, žele domov. Samo domov, domov, pa bo vse dobro! Mor-da je dom požgan in razdjan, zemlja poteptana, pota razrovana. Ah, samo domov, bo že kako! S trpečimi rokami bodo zgradili nov, četudi boren dom, popravlili pota, zorali zopet zemljo in ljubili bodo le-ta skromni dom in domačo ljubo zemljo, kakor nikdar poprej.

Človeku se oko solzi, če prebira poročila iz begunskih taborov, kako hrepene ubožci domov. A domov hrepene tudi tisti, ki so prišli med dobre ljudi, jim ni med njimi sicer nič hudega. V nekem listu je bilo poletni poročilo duhovnika, ki je obiskal rojake na Moravskem.

Kako je kaj, ljudje božji?

Gospod, na tujem smo. Ko bi mogli nazaj domov! Res dobri ljudje so Čehi, dajo nam, kar imajo, dela in kruha. A težko je delo na tuji zemlji. In težko nam je, četudi zanjemo rumeno žito na ravnem polju ali kosimo rosno travo na zelenem travniku. In kruh v tujini, gospod! Kolikokrat ga možijo naše solze. O, le nazaj, nazaj domov!

V drugem listu piše tak begunec z goriške zemlje: Begunci, ki smo sedaj razkropljeni po kranjski, štajerski, koroški deželi in drugod, gledamo z nekako zavidnostjo na kmetško ljudstvo, ki obdeluje v miru svoja posestva. Pri tem delamo razne dobre sklepe za bodočnost. Kako lepo nam je bilo v rodoviti Vipavski dolini, v solčnih Brdih, v goriški o-kolici, na kršnem Krasu! S solzami v očeh gledamo, kakor pregnana Adamova deca, nazaj v izgubljeni

polje, kopale in izmetavale obsežno globoke luknje. Brž ko je tresnila katera težka granata v zemljo, že je hušknilo par mož naprej in počenilo v luknjo, ki jih je navadno popolno zakrila. Vojaki so se čutili v teh od sovražnika samega izkopanih dolbinah čisto varne. Nisem tudi nikdar zapazil, da bi bila na mesto, kamor se je zasadila jedna granata, padla še druga. Ti od granat povzročeni tolmuni so nehote pospešili naše prodiranje. A kljub temu kritju je bilo celo žitno polje posuto s padlimi in ranjeni od obeh strani. Rusi so se umikali korakoma za že omenjeno opekarno.

Opazoval sem ta morilni ples s polkovnim štabom, ležeh na trebuhu za vasjo. Na daljnogled sem dobro razločil, kako se je dvignil in zakolobaril v zrak v dolgi črti prah za opekarno. Napel sem pogled in skušal razmotati, kaj da tiči v tem oblaku prahu. Vsi gledalci smo ostrmeli, ko se je prašna megla nekoliko razredčila in razblinila. Rusi so v trabu pripeljali na odprto polje celo baterijo in predrzno, ne meneč se za bližino naših čet, uravnali cevi ravno nam pod nos.

Strahu in groze smo pobledele pri tem prizori vsi. Sovražnik je ravno odprezal konje od topov; za 10 minut bo že bljuval morilni ogenj v našo sredino.

K vsej sreči in rešitvi je opazil to pogubonosno početje naš, že davno rajni poročnik Babič, ki je ležal s svojim vodom najbolj blizu opekarne. Zaukazal je streljati v rezkih salvah v sovražno priprago. Konjska trupla so se zadeta in ranjena zakotalila po tleh. Malo prej tako drzni topničarji so pustili nenadoma kanone in jo urezali v divjeni begu po planoti nazaj, odkoder so prišli.